

УЗДАНИЦА

Часопис за језик, књижевност, уметност
и педагошке науке
НОВА СЕРИЈА, децембар 2012, год. IX, бр. 2

ISSN 1451 – 673 X

UDC 81
82
7.01
37.01

Јованка Ј. Радић
Институт за српски језик САНУ
Београд

УДК: 811.163.41'282.2(082)(049.32) ;
811.163.41'373(082)(049.32)
ИД БРОЈ: 195352588

Примљен: 3. август 2012.
Прихваћен: 21. октобар 2012.

МАРИНА ЈАЊИЋ, ИЛИЈАНА ЧУТУРА, ПРОСТОР, ВРЕМЕ, ДРУШТВО – СУСРЕТИ У ЈЕЗИКУ (ИЗАБРАНИ ОГЛЕДИ ИЗ САВРЕМЕНЕ СРБИСТИКЕ), ПЕДАГОШКИ ФАКУЛТЕТ У ЈАГОДИНИ, ЈАГОДИНА 2012.

Књига *Простор, време, друштво – сусрети у језику*, аутора Марине Јањић и Илијане Чутуре настала је у оквиру пројекта „Динамика структура савременог српског језика“, који финансира Министарство просвете и науке Републике Србије.

Реч је о оригинално замишљеној и уређеној књизи из области српског језика, за коју је тешко казати да ли представља збирку засебних, тематски заокружених ауторских текстова, или целовиту студију о начинима на које се простор, време и друштво сусрећу у језику. Аутори у Предговору наводе да су сви радови претходно „објављени у часописима или зборницима радова, а за потребе ове књиге допуњени, измењени или преведени“, док поређење појединих поглавља ове књиге са радовима објављеним под истим насловом показује да та поглавља обимом знатно премашују објављене радове, и да је већина текстова у многим сегментима знатно прерађена и продубљена. То се лако препознаје и по проширеним списковима литературе који прате сваки поднаслов.

У детаљније представљање ове коауторске књиге полазимо од зналачки формулисаног наслова, којим је врло добро обухваћена тематика привидно разнородних ауторских текстова, при чему сам наслов књиге сугерише угао посматрања и димензије разумевања језичких појава анализираних у огледима. Књига отпочиње огледом који се, првенствено захваљујући наслову књиге, по аутоматизму ишчитава као занимљив уводни оглед са временском (дијахроном) димензијом („Границе нашеј језика су границе нашеј свешта – на изабраним примерима српске митолошке ономастике“), и то упркос томе што је анализа одабраних јединица тражила много више референтне литературе и спреме за етимолошка истраживања. Следи оглед

„Турцизми у српском језику“ коме нови контекст намеће читање у временско-просторној (дијахроно-ареалној) перспективи, и то упркос томе што је истраживање углавном усмерено на синхрону раван, тј. на статусне разлике и стилске карактеристике турцизама у савременом српском језику.

Средишњи део књиге захватају огледи у којима се истражује утицај глобализацијских друштвених процеса на савремени српски језик – дакле, прате се начини на које се актуелне друштвене промене одражавају у српском језику. Знајући да су дискурс омладине и језик медија најпријемчивији за промене, највише огледа је посвећено истраживању говора омладине („Говор младих Врањанаца: од дијалектизама до англицизама“, „Дискурс младих на дијалекатском подручју: урбани дијалекат као резултат језичке хибридикације“ и „Језичка акултурација и интерференције у говору средњошколаца – на примеру рецепције нових англицизама“); истраживању утицаја глобализације на корпусу популарних женских часописа („(Англо)српски књижевни језик у огледалу популарних женских часописа“, „Функционално стилска померања у илустрованим женским часописима“), и, најзад, оглед о лексичко-граматичким и графичким карактеристикама употребе „језика“ на фејсбук страницама („Језик фејсбука – нови идентитет глобалистичких комуникација“). Истраживачки налази једнодушно говоре о снажном упливу енглеског језика у истраживаном дискурсу (или корпусу), о тако израженој хибридикацији српског језика која ауторима допушта да говоре о „(англо)српском“ / „англосрпском“ језику. Са процесима глобализације повезан је и рад „Русија и Србија: у Европској унији или ван ње? – метафоризацијом до концепције стварности“, који на методолошком плану следи модерна истраживања тзв. појмовне метафоре.

Посебну целину чине два огледа посвећена односу простора и времена у језику („Употреба прилошких израза са именицом *место* у пренесеном значењу“ и „Статичка просторна локализација у изразима са пренесеним значењем“), овога пута претежно на корпусу публицистичког, научног и књижевноуметничког функционалног стила. Разматрају се, у ствари, општејезичке појаве повезане са деловањем језику иманентних механизма преноса, у суштини неосетљивих како на варијације у простору, тако и на промене у друштву.

На крају, два последња огледа, заснована на књижевноуметничком стилу („Тајна у роману *Чварчић* Милисава Савића – идентитет ликова, наратора и аутора“, „Лингвистичке ‘теме’ у роману *Чварчић* Милисава Савића“), показују начин на који актуелни разговорни дискурс младих, анализиран у средишњем делу ове књиге, продира у књижевноуметнички стил. Тиме се из потпуно новог угла сагледава опсег и динамика ширења нових језичких појава (углавном нанос англицизама), које се у језику књижевног дела преплићу са другим, вековима акумулираним стилизацијским средствима.

Због свега изнесеног, а пре свега због тога што књига *Простор, време, друштво – сусрети у језику* доноси огледе који из различитих углова осветљавају начине преплитања (/сусретања) три основне димензије или језичке категорије (друштво, тј. човек, простор и време) у српском језику нашега времена, и што документовано показује недопустиво висок степен његове хибридизације која настаје под утицајем глобализацијских процеса у друштву – књигу свесрдно препоручујем читалачкој публици.